

16.10.2017

Liikkumisen ohjauksen valtionavustus 2018

Valtioneuvoston asetukseen joukkoliikenteen valtionavustuksista (1273/2013) sisältyy liikkumisen ohjaus. Liikkumisen ohjaus (Mobility Management) tarkoittaa viisaan liikkumisen edistämistä muun muassa neuvonnalla, markkinoinnilla, liikkumisen suunnittelulla sekä palvelujen koordinoinnilla ja kehittämisellä. Tavoitteena on vähentää yksin omalla autolla ajamista sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn suosion kasvattaminen. Liikkumisen ohjaus on myös ympäristöystävällisiin ja taloudellisiin liikkumistottumuksiin ohjaamista.

Lisätietoja liikkumisen ohjauksesta:

https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen/liikkumisen_ohjaus

Avustuksen saajat ja yhteistyö osapuolien kesken

Liikkumisen ohjauksen avustusta voivat saada asetuksen mukaan

- kunnat
- kuntayhtymät
- muut yleishyödylliset yhteisöt.

Muita yleishyödyllisiä yhteisöjä voivat olla esimerkiksi erilaiset liikkumisen ohjausta järjestävät verkostot, säätiöt tai yhdistykset. Yleishyödyllinen yhteisö määritellään tuloverolain 22 §:ssä ja avustusta hakevan yleishyödyllisen yhteisön tulee olla tämän määritelmän mukainen. Valtion toimijat eivät voi saada valtionavustusta tai niiden toimintaa ei voida rahoittaa valtionavustuksella.

Hankkeita voidaan tehdä ja avustusta hakea yhteistyössä useamman kunnan tai toimijan toimesta. On toivottavaa, että samalla alueella toimivat tai teemallisesti yhteen liittyvät hankkeet tekevät yhteistyötä ja hakevat avustusta yhdessä. Etenkin seudullisten liikkumisen ohjausta edistävien organisaatioiden tulee tehdä yhteistyötä seudun laajuisesti.

Valtionavustuksella halutaan tukea hankkeita, joilla saadaan aikaan liikkumisen ohjauksen toiminta- ja yhteistyömuotoja kohdepaikkakunnilla ja seuduilla. Lisäksi halutaan tukea uusien palveluiden kokeiluja ja käyttöönottoja. Jos hankkeeseen osallistuu useampi kunta tai toimija, osapuolten osallistumisesta riittää hakemusvaiheessa alustava sitoutuminen, mutta ennen avustuksen myöntämispäätöstä tarvitaan tieto osapuolten sitovista päätöksistä.

Liikennevirasto toimii liikkumisen ohjauksen valtakunnallisessa koordinoinnissa yhteistyössä Motiva Oy:n kanssa. Liikkumisen ohjauksen valtakunnallisessa koordinoinnissa annetaan tukea erillisille hankkeille tuottamalla yhteisiä materiaaleja ja tiedotusta, koordinoimalla Liikkujan viikon järjestämistä ja verkostoa (VILI) sekä luomalla yhteyksiä eri hankkeiden välille.

Avustuksella tuettavat toimenpiteet

Avustusta voidaan myöntää liikkumisen ohjaus -toimintaan voimassa olevan valtionavustusasetuksen mukaan enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Jos hanke saa tämän avustuksen lisäksi muutakin valtionavustusta, ei hankkeen valtionavustusten yhteismäärä saa ylittää 75 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikkumisen ohjaus -toiminnan suunnittelusta, projektinhallinnasta ja toiminnan toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten täytyy perustua todellisiin kustannuksiin ja olla todennettavissa kirjanpidosta. Valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten tulee syntyä vuoden 2018 aikana.

Avustuksella voidaan tukea toimintaa, jonka tarkoituksena on ihmisten kulkutapavalintoihin vaikuttaminen tiedollisen ohjauksen, markkinoinnin, palvelujen koekailun ja palvelujen kehittämisen kautta. Avustettavien hankkeiden tulosten ja toimintamuotojen tulee olla mahdollisimman laajalti vaikuttavia ja niiden tulee olla monistettavissa myös muualle.

Avustusta voidaan myöntää esimerkiksi seuraaviin kustannuksiin:

- Henkilöstömenot eli liikkumisen ohjaus -toimintaa tekevän henkilön tai projektihenkilöiden palkkakustannukset. Palkkakustannukset voivat olla oman tai ulkopuolisen henkilöstön palkkakustannuksia.
- Palvelujen ostot, esimerkiksi asiantuntijapalvelut, palveluiden suunnittelu ja selvitykset. Liikkumispalveluiden käyttöönottoon liittyvät kustannukset
- Projektin aineet, tarvikkeet ja tavarat. Hanke ei saa muodostua pääosin aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnasta kuten esimerkiksi sähköpyörien hankinnasta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kustannukset saavat olla enintään noin 10% hankkeen kokonaiskustannuksista. Projektin aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kohdalla päätöksessä käytetään tapauskohtaista harkintaa.
- Markkinointi- ja viestintäkustannukset
- Matkakustannukset. Matkakustannuksista valtionavustuskelpoisia ovat hankkeeseen ja sen toteutukseen olennaisesti liittyvät matkakustannukset. Esimerkiksi seminaari- ja ulkomaanmatkojen tulee liittyä olennaisesti hankkeen sisältöön (esimerkiksi hankkeen esittely)
- Julkaisukustannukset

Hakuvaiheessa hankkeesta tulee olla selkeästi eritelty kustannusten jakautuminen sekä hankeosapuolen että toimenpiteiden välillä. Palveluiden ostot sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat on yksilöitävä hakemuksessa.

Avustusta ei myönnetä seuraaviin kustannuksiin:

- Joukkoliikenteen ostot (liikennöinti) ja (lippu)hinnan alennukset
- Infrastruktuurin suunnittelu ja toteuttaminen, esimerkiksi polkupyörien liityntäpysäköinnin rakentaminen
- Tietojärjestelmien ja ohjelmistojen hankinta tai toteutus, esimerkiksi applikaatioiden hankinta tai toteuttaminen.

- Kuntien perustehtävien toteuttaminen kuten esimerkiksi joukkoliikenteen palvelutason määrittely tai kuntien korvaamien kuljetusten suunnittelu

Edellä mainitut asiat voivat olla osana laajempaa hanketta, josta vain osaan haetaan liikkumisen ohjauksen valtionavustusta. Esimerkiksi hankkeeseen johon liittyy tietojärjestelmien hankinta tai kehittäminen, valtionavustusta voi käyttää projektointiin, markkinointiin, palvelun kehittämiseen (esimerkiksi palvelumuotoilun keinoin) ja käyttöönottoon, mutta ei suoraan tietojärjestelmien hankintaan tai kehittämiseen.

Vuoden 2018 hakuteemat

Vuodelle 2018 toivotaan hakemuksia erityisesti seuraavista teemoista:

1. Kestävää liikkumista edistävien, kuluttajille suunnattujen liikkumispalveluiden kokeilu, kehittäminen ja käyttöönotto. Näiden liikkumispalveluiden tulee olla integroitu osaksi liikennejärjestelmää, joukkoliikennejärjestelmää, asuinalueiden suunnittelua tai asuin- tai toimitilarakentamista. Liikkumispalveluita ovat esimerkiksi joukkoliikenne, yhteiskäyttöautot, kimpakyydit, pyöräpalvelut, sähköavusteiset polkupyörät.
2. Kestävän liikkumisen kokonaisvaltainen suunnittelu seudulla tai kunnassa, esimerkiksi kestävän liikkumisen toimenpidesuunnitelmat ja strategiat
3. Markkinointi 2.0. Uudet, innovatiiviset, tavoitteelliset ja käyttäjiä osallistavat tavat tehdä kestävän liikkumisen markkinointia, viestintää ja kampanjointia

Hakemus voi kohdistua myös muuhun liikkumisen ohjauksen toimintaan.

Avustuksen ajankohta

Avustusta myönnetään vuonna 2018 tehtäviin toimenpiteisiin. Hakemuksessa on yksilöitävä vuoden 2018 toimenpiteet ja niiden suunniteltu toteuttamisajankohta. Avustusta haetaan ja päätökset tehdään vuosittain Liikennevirastolle osoitettujen määrärahojen puitteissa. Hankkeen aloittamisvaiheessa kustannuksia on voinut syntyä jo ennen avustuspäätöksen tekemistä. Nämä kustannukset voidaan hyväksyä valtionavustukseen oikeuttaviksi edellyttäen, että ne ovat syntyneet vuonna 2018.

Usein liikkumisen ohjauksen toimenpiteitä tehdään osana laajempaa toimenpidekokonaisuutta (katso *avustuksella tuettavat toimenpiteet*). Jos hanke liittyy monivuotiseen tai vuonna 2018 toteutettavaan laajempaan toimenpidekokonaisuuteen, hakemukseen voi liittää sitä koskevan toimintasuunnitelman tai vastaavan dokumentin tausta-aineistoksi. Hakemuksessa on kuitenkin eriteltävä selkeästi, mitkä tällaisen kokonaisuuden toimenpiteistä on tarkoitus tehdä liikkumisen ohjauksen valtionavustuksen 2018 määrärahoihin ja miten rahoitus niille kohdistetaan.

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan Liikennevirastolta tarkoitusta varten olevalla lomakkeella. Avustus myönnetään lomakkeella annettujen tietojen perusteella. Lomakkeen tulee olla täytetty huolellisesti ja selkeästi. Hakemuksen yhteydessä tulee palauttaa vaadittavat liitteet. Nämä nopeuttavat avustushakemusten käsittelyä.

Avustusta haettaessa tulee olla:

- Hankeosapuolten päätös tai tieto alustavasta sitoutumisesta hankkeeseen, mikäli hankkeessa on useampia osapuolia
- Hankkeen tulee olla käsitelty kohdekunnan tai seudun ryhmässä, joka mahdollistaa hankkeen integroinnin laajempaan kokonaisuuteen (esimerkiksi liikennejärjestelmäryhmä, kunnan toimielin, liikenneturvallisuusryhmät). Mikäli hakija on joku muu kuin kunta tai seudullinen toimija (esim. ry), edellä mainittu käsittely on toivottavaa, muttei pakollista.
- Arvio hankkeen vaikuttavuudesta hakulomakkeen mukaisesti

Hakemuksen liitteenä voi toimittaa laajemman hankkeesta tehdyn projekti- tai vastaavan suunnitelman. Hakemukseen tulee liittää selvitys allekirjoittajan nimen kirjoitusoikeudesta.

Hakemukset pitää jättää viimeistään tammikuun 19. päivänä 2018. Hakemus tulee toimittaa sähköpostilla osoitteisiin kirjaamo@liikennevirasto.fi sekä liikkumisenohjaus@liikennevirasto.fi

Hakemuslomake on palautettava sähköpostitse allekirjoitettuna skannattuna PDF-dokumenttina sekä muokattavana Word-dokumenttina.

Avustuspäätökset

Liikkumisen ohjaukseen myönnettävä valtionavustus on harkinnanvarainen. Liikennevirasto tekee päätökset valtionavustusta saavista hankkeista vuosittain hakemusten sisällön ja lukumäärän perusteella määrärahojen puitteissa. Hakemuksia vertaillaan laadun, kustannusten ja hankkeen vaikuttavuuden osalta.

Hakemusten arvioinnissa käytetään muun muassa seuraavia kriteerejä: Hankkeen kokonaisvaikuttavuus, hankkeen kohdentuminen 2018 hakuteemoihin, useita hallinnonaloja yhdistävä toiminta, vuorovaikutteinen ja kohderyhmiä osallistava toimintatapa sekä liikkumisen ohjauksen toimenpiteiden integroiminen tai yhdistäminen laajempaan kokonaisuuteen. Liikkumisen ohjauksen toimenpiteiden integroiminen voi tarkoittaa myös niiden yhdistämistä käynnissä olevaan infrastruktuuri- tai kunnossapitohankkeisiin.

Avustuspäätökset toimitetaan sähköpostitse hakemuksessa mainituille hakemuksen yhteyshenkilölle ja vastuuhenkilölle. Avustuspäätökset pyritään teemmään kuukauden sisällä hakuajan päättymisestä.

Avustuksen maksaminen

Valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun toteutuneesta toiminnasta ja avustuksen käytöstä on esitetty hyväksytty selvitys. Valtionavustusten maksatusta varten täytettävät taloudelliset selvitykset tehdään valtionavustuspäätöksen liitteenä olevien seurantatietojen ilmoituslomakkeiden avulla. Vaadittavista selvityksistä on ohjeistettu tarkemmin liikkumisen ohjauksen valtionavustushankkeen seurantaohjeessa, joka julkaistaan viimeistään valtionavustuspäätösten yhteydessä.

Valtionavustuksia voidaan hakea maksuun enintään kaksi kertaa raportoinnin yhteydessä: ensimmäisen kerran 31.8.2018 mennessä vuoden 2018 kuuden ensimmäisen kuukauden kustannusten osalta ja toisen kerran 31.1.2019 mennessä

joko koko vuoden 2018 tai vuoden 2018 kuuden viimeisen kuukauden kustannusten osalta.

Seuranta, valvonta ja raportointi

Kullekin hankkeelle nimetään yhteyshenkilö Liikennevirastosta. Valtionavustuspäätöksen saatuaan hankkeen yhteyshenkilön tulee olla yhteydessä Liikenneviraston yhteyshenkilöön ja sopia hankkeen aikaisesta yhteistyöstä ja tiedottamisesta. Valtionavustuspäätöksen antamisen jälkeen hankkeen olosuhteissa saatua tapahtua sellaisia hankkeeseen osallistuvia tahoja tai hankerahoitusta koskevia tarkistuksia tai muutoksia, jotka voivat vaikuttaa hankkeen kustannuksiin, tavoitteisiin, toteuttamisaikatauluun tai sisältöön. Näistä tulee tiedottaa ja sopia muutoksista yhteyshenkilön kanssa. Valtionavustuksen maksamisen edellytyksenä on, että muutoksista huolimatta valtionavustuksen myöntämisen perusteet edelleen täyttyvät.

Hankkeen kirjanpidon tulee olla selkeästi eriytetty avustuksen saajan muusta kirjanpidosta. Hankkeen kustannukset tulee todentaa kirjanpidon otteella tai vastaavalla allekirjoitetulla dokumentilla.

Hankkeesta raportoidaan Liikennevirastolle kahdesti vuodessa (31.8.2018 ja 31.1.2019 mennessä). Samassa yhteydessä avustusta voidaan hakea maksuun. Raportointi ja maksatushakemus tapahtuu liikkumisen ohjauksen lomakkeiden mukaisesti.

Hankkeilta edellytetään vaikuttavuuden seurantaan koko hankkeen ajan. Hakuvaiheessa hankkeiden tulee kuvata vaikuttavuutta sekä ilmoittaa mittarit vaikuttavuuden seuraamiseksi. Raportointien yhteydessä hankkeen vaikuttavuus tulee kuvata sanallisesti ja mittarien toteumat päivittää. Vaikuttavuuden kuvaaminen ja mittarit voivat koskea joko hankkeen kokonaisuutta tai hankkeen tiettyjä osatehtäviä. Liikkumisen ohjaus -toimintaan tai hankkeisiin liittyviä mittareita voivat olla esimerkiksi:

- Kulutapaosuus, kulutapaosuuden muutokset
- Mukana olevien hallintokuntien määrä
- Tavoitettujen ihmisten määrä
- Hankkeen kohderyhmän koko
- Tavoitettujen yritysten määrä, yritysten työntekijämäärä
- Verkkovierailut
- Palvelun volyyymi (käyttökerrat, operaatiot, asiakkaat)
- Rekisteröidyt käyttäjät, palvelua käyttäneiden tai kokeilleiden määrä
- Artikkeleiden määrä/mediaosumat/mediaseuranta
- Jaetut esitteet tai muut materiaalit
- Kuulijamäärät (esimerkiksi esitykset, seminaarit)
- Ostettujen lippujen määrä (esimerkiksi työsuhdeliput)
- Polkupyörien määrä pyöräpysäköintipaikalla (ennen/jälkeen)
- Pysäköidyt autot (ennen/jälkeen), pysäköintipaikan käyttöaste
- Sosiaaliset vaikutukset, kuten saavutettavuus, syrjäytymisen estäminen
- Ympäristövaikutukset

Hakuvaiheessa on myös hyödyllistä osoittaa valittujen vaikuttavuuden ja mittarien liittyminen alueen strategiaan ja liikennepoliittisiin tavoitteisiin.

Hankkeessa tuotettava keskeinen materiaali (esimerkiksi loppuraportti ja hankkeen tulosten esittäminen) tulee olla julkaistavissa Liikenneviraston ja Motivan verkkosivuilla. Hankkeilta edellytetään julkaistavaa loppuraporttia, jota voi jaella laajemmin. Valtionavustushankkeiden yhtenä tavoitteena on tuottaa tietoa sekä mahdollistaa tulosten hyödynnettävyys ja monistettavuus muille vastaaville hankkeille.

Lisätietoja

Lisätietoja liikkumisen ohjauksen valtionavustuksen hakemisesta antaa joukko-liikenteen palvelut -yksikön joukkoliikenneasiantuntija Toni Bärman (toni.barman@liikennevirasto.fi, puh.029 534 3235).

Lisätietoa ja hakulomakkeet vuodelle 2018:

<http://www.liikennevirasto.fi/liikennejarjestelma/suunnittelu/liikkumisen-ohjaus/liikkumisen-ohjauksen-valtionavustus>

Taustamateriaalia ja linkkejä

Taustamateriaalit on tarkoitettu teemojen taustoittamiseksi ja toimenpiteiden suunnitteluun. Tarkoituksena on myös jakaa tietoa jo toteutetuista hankkeista ja projekteista. Hakijoiden suositellaan tutustuvan aiempien vuosin liikkumisen ohjauksen valtionavustushankkeiden materiaaleihin.

Vuosina 2012–2017 liikkumisen ohjauksen valtionavustusta saaneet hankkeet: https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen/liikkumisen_ohjaus/viisaan_liikkumisen_hankkeet/liikkumisen_ohjauksen_valtionavustus

Kulkulaari. Kansallinen kävelyn ja pyöräilyn tietopankki <https://www.kulkulaari.fi/>

Kestävä liikkuminen alueellisessa liikennejärjestelmätyössä. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 45/2016. https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lts_2016-45_kestava_liikkuminen_web.pdf

1) Palveluiden kokeilu, kehittäminen, käyttöönotto

Matkaketjujen palvelutason kehittäminen kaukoliikenteen solmupisteissä. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 37/2017: http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf8/lts_2017-37_matkaketjujen_palvelutason_web.pdf

Kaupunkipyörän toimintamalli ja toteuttamismahdollisuudet suomalaisittain suurissa kaupungeissa. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 12/2017: https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lts_2017-12_kaupunkipyoran_toimintamalli_web.pdf

Ylläs Around vaikuttavuustutkimus. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 31/2017: https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lts_2017-31_yllas_around_web.pdf

Pyöräily palveluistuvassa liikennejärjestelmässä. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 29/2016:

http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf8/lts_2016-29_pyoraily_palveluistuvassa_web.pdf

Sähköavusteisen pyöräilyn edistämishjelma. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 10/2015:

http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf8/lts_2015-10_sahkoavusteisten_polkipyorien_web.pdf

Liikkumispalvelut maaseudun elinvoimaisuuden ja saavutettavuuden mahdollistajana. Tutkimusraportti

http://www.vtt.fi/sites/maaseutumaas/Documents/MaaseutuMaaS_raportti_revisoid_final2.pdf

Yhteiskäyttöautot, Motiva Oy:n verkkosivut:

https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen/nain_liikut_viisaasti/yhteiskayttoautot

Kimppakyydit, Motiva Oy:n verkkosivut:

https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen/nain_liikut_viisaasti/kimppakyyti

Liikkuminen palveluna (Mobility as a Service), Liikenneviraston verkkosivut:

<http://www.liikennevirasto.fi/liikennejarjestelma/maas>

2) Kestävän liikkumisen kokonaisvaltainen suunnittelu

Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallinen toimenpidesuunnitelma 2020. Liikenneviraston suunnitelmia 2/2012:

http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/lts_2012-02_kavelyn_ja_pyorailyyn_web.pdf

Kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat, SUMP concept:

<http://www.eltis.org/mobility-plans/sump-concept>